

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BdI Regele Ferdinand No. 5.
(Tipografia L o v r o v & Co.)

A R A D.

Redacția din ORADEA:
Strada Regele Carol II. No. 14.Redacția pentru Banat: TIMIȘOARA,
Hotel „Ferdinand” camerele Nr. 21 și 22.

DIRECTOR:

CONST. I. ȘTEFĂNESCU

ECONOMIA

Apare zilnic la orele 3 după amiază

Note zilnice

Desmeticire

Sânt anumite stări sociale cari, în surubăria vieții interne a unui stat, cer, câteodată, supraveghere atentă și, de multe ori, curajoasă și promptă soluționare. Orice amănare este păgubitoare fiindcă pricinuieste perturbări în funcționarea organismului social și, odată cu aceasta, sfărâmă osătura disciplinei statului.

Statul nostru, cuprinde între fruntariile lui o seamă de inși cari, orice am spune noi, n'au la inimă idealurile lui. Această categorie de specimene, de structură sufletească și mentală defectă, nu scapă nici un prilej de a-și manifesta simțimintele de vrăjmășie nebiruită față de Țara Românească. Ceiace este mai grav, e faptul că acest soi de cetățeni nu sânt simpli particulari. Ei ocupă slujbe în puncte vitale ale țării.

În această categorie de neromâni, predispuși spre perpetuă resmeriță, tăcută sau strigată n'gura mare, e tot una — trebuie neapărat socotiți și o bună parte dintre învățătorii minoritari dela școlile primare de stat și confesionale din Transilvania și celelalte provincii surori desrobite după războiul de întregire.

Nici n'a apucat să prindă bine consistență în opinia publică svonul că acești învățători neromâni vor fi chemați, după cinsprezece ani de trai și servicii în Statul nostru, să facă dovada în ce măsură sânt capabili să utilizeze limba oficială ca mijloc de exprimare în opera de educație — și au început să spumege de furie și necaz.

Nimeni nu va socoti această măsură ca un instrument de impilare și inăbușire al dreptului imprescriptibil al înșilor de a grăi în limba mamei lor. Dacă lucrul acesta este adevărat, și dacă este tot atât de adevărat că românii din Ungaria n'au nici o școală în graiul lor strămoșesc, — apoi tot așa de justificată și verosimilă este și măsura pe care comandamentele superioare ale Neamului românesc o iau față de acei ce nu doresc să trăiască în raporturi de armonie și de solidaritate socială cu populația majoritară a Statului.

Examele de limba română, la care trebuie să fie chemați toți minoritarii din învățământul public și confesional, e necesar să fie o cumpănă dreaptă, care să aprecieze șfortarea și să stigmatizeze încăpățănarea și reavoința.

E adevărat că printre învățătorii minoritari sânt câțiva, destul de puțini, cari vorbesc în școală ca și n'afară de catedră foarte frumos în graiul nostru. Nu, despre aceștia nu poate fi vorba. Ei s'au achitat destul de mulțumitor de această esențială datorie. Ceiace reclamă măsuri minuțioase de control și supraveghere, e inadmisibilă situația în care se complac cei-alți camarazi de ai lor, de egocentrisme sterpe și fără sens. Limba românească, de aceștia din urmă, nu este cunoscută.

Care dintre ei știu câteva boabe, o vorbesc în așa hal, încât ai impresia că ești de față la un masacru în carne vie.

În ipoteza că acești minoritari se vor îndărătnici, și vor asmuți împotriva-ne campanii de presă, noi le amintim dinainte situația și regimul de crunta teroare la care au fost supuși învățătorii noștri confesionali de pe timpul absolutismul monarhiei Austro-Ungare.

Mucegaiul Vațului și atmosferă umedă a Seghedinului a frânt mădularele multor dascăli români. Care n'au avut altă vină decât aceia ce o constituia obârșia lor, alta decât a mongolilor din Panonia.

Românii care supraviețuiesc acelor timpuri de casnă, sânt mărturia dreaptă și eclatantă. Nu spunem cele de mai sus că să justificăm „desmeticirea” oficialității Statului nostru. Noi, Români, om fi de toate, dar nu sântem, pe plan social, talioniști.

Credem, însă, că e vremea, să cerem socoteală tuturor neromânilor plătiți de contribuabilul satelor și orașelor, mai vartos atunci când fac educație, cresc suflete și făuresc inimi de generații tinere.

I. P. Crivăț

Inchiderea Conferinței economice a Micii Antante

BUCUREȘTI. Astăzi, Marți 8 Mai a. c., în ședința plenară, care a avut loc sub președinția d-lui N. Titulescu, s'au semnat convențiunile economice încheiate între toate statele componente ale Micii Înțelegeri și apoi conferința celor trei state a luat sfârșit.

Aradul și Orodul

de Isaia Tolan

Iar în alt loc (l. c. I, 15): „Orodul a dăinuit până la 1521, când a fost distrus de turci. Numele Arad survine deja într'un document din 1517, iar în recensământul dela 1561 al lui Ioan Földváry e amintit ca un sătuleț cu 3 porți. Orodul și Aradul erau deci două localități deosebite: Orodul era oraș și reședință a județului, iar Aradul un sat... Actualul nume Arad și oraș Arad nu este deci un urmaș descendent al stinsului Orod, ci frate și urmaș lateral, care apoi a luat locul aceluia și a ajuns atât de departe, încât și județul s'a numit după el”.

La 1835 Fábrián scria (l. c., 92): „Că cetatea și orașul vechiului Orod se afla unde este as-

Fondurile bisericesti dela banca „Victoria”

— Hotărîrea de azi a adunării eparhiale a Aradului —

Punctul culminant al debaterilor adunării eparhiale din anul acesta a Aradului a fost chestiunea fondurilor de 11 milioane și jumătate de lei, ce le are episcopiu și preoțimea ortodoxă din eparhie la Banca Victoria.

Banca, după cum se știe, a oferit depunătorilor 30 la sută din depuneri, deoarece mai mult nu poate da. O parte dintre deponenți au primit oferta. Eparhia Aradului a luat-o în discuție în adunarea eparhială din anul trecut, și a delegat o comisie alcătuită din d-nii dr. Aurel Cioban, dr. Ion Drincu și pâr. protopopi Seculin și Stana, ca să cerceteze dacă situația băncii e ntr'adevăr astfel, ca oferta să trebuia să primă, și să convoace, dacă e cazul, o adunare eparhială extraordinară, ca să decidă.

Adunarea extraordinară n'a mai fost convocată. Între timp însă s'au întâmplat două lucruri: Preoțimea a hotărît că în niciun caz nu se poate primi oferta, — ori e știut că dintre depunerile bisericesti dela Victoria, majoritatea o constituie fondul de pensii al preoțimii. De altă parte s'au dat biserică din locuri competente, dela București, asigurări că fondurile bisericesti vor fi asigurate 100 la sută.

Aceasta era situația.

Chestiunea ofertei „Victoriei” a venit azi în discuția adunării eparhiale.

D. dr. Aurel Ciobanu, raportorul comisiei mai sus amintite, aleasă anul trecut, a arătat adunării că n'a găsit la bancă suficientă sollicitudine, să se convingă despre adevărata situație.

Propunerea făcută de d-și în numele comisiei de cercetare, era următoarea:

„În baza celor constatate prin procesele verbale luate în ședințele comisiei și considerând de-o parte, că în privința bonității băncii și în privința sincerității bilanțului comunicat comisiei nu și-a putut câștiga convingerea deplină, iar de alte parte veneratul consiliu eparhial nu a primit încă răspunsul definitiv din partea conducerii Băncii Naționale și a ministerului de finanțe în privința intervenției cerute, propune, ca onor. adunare eparhială să autorizeze consiliul eparhial, ca după primirea răspunsului definitiv al Băncii Naționale și al ministerului de finanțe, să decidă în mod definitiv în ședința plenară, cu vot nominal, după cea mai bună chibzuință, fără să mai consulte adunarea eparhială, având însă datoria a raporta proximei adunări eparhiale.”

Expunerea ce-a însoțit această propunere, a fost urmată de discuții extrem de aprinse. Deoparte pleddau pentru respingerea propunerii și pentru imediata primire a ofertei băncii, d-nii Baltă, Țucra, Răfiroiu, membrii în consiliul „Victoriei”, avocatul dr. Cornel Iancu din Arad, dr. Table, dr. Chiroiu și dr. Cosma din Timișoara, iar în contra ofertei „Victoriei” au luat energic cuvântul d-nii dr. Pompiliu Cioban și dr. Aurel Cioban, secondați de d-nii Alămoran, Ascaniu Crișan, Seculin, ș. a. D. Baltă a cerut ca, dacă nu se primește oferta, să

se dea voie timișorenilor să decidă singuri despre depunerile lor.

La sfârșit d. dr. Chiroiu a făcut următoarea propunere:

1. Adunarea invită Consiliul eparhial, să aprobe de urgență și cu precădere hotărîrea acelor organizații preoțesti în subordine, cari vreau să facă cu 30% tranșacția cu „Victoria”.

2. Se acceptă oferta „Victoriei”, privitor la fondurile bisericesti, afară de Fondul Preoțesc; în privința acestuia, se dă mandat să decidă consiliul eparhial după ce va fi consultat pe membrii Fondului preoțesc.

Propunerea a fost pusă la vot nominal.

Dintre cei 60 membri ai adunării au absentat: T. Răbuță, C. Băran, Ant. Bogdan, Coțoiu, Gheorghievici, Goanță, Horga, Manuilă, Mărcuș, Iustin Marșieu, Morușca, Mocioni, Obădeanu, I. Piso, Sevici, dr. Siiartău și dr. Ion Ursu.

Dintre cei de față au votat propunerea d-lui Chiroiu, adecă tranșacția cu banca: dr. Alămoran, prof. Andru, dr. Baltă, dr. Eugen Beleş, dr. Teodor Botiș, D. Chiroiu, prot. Cioroianu, dr. Aurel Cosma, prot. Mihai Cosma, Ascaniu Crișan, Dârlea, S. Dorca, consilier I. Georgea, G. Ioanovici, prot. Șt. Lungu, prot. Marșeu, cons. N. Popovici, Iuliu Putici, Petru Sârbu, dr. Table, prot. Țucra, Trifu, dr. Velici.

Au votat contra: Ardelean, dr. (Continuarea în pagina VI-a).

pojonez; biserica era împrejmuită de o fortificație cu pereți dubli de aceleași proporții, pe al căror loc astăzi sunt edificate case”.

Așijderea constata peste o jumătate de veac, la 1881, Oto Lakatos (l. c. I, 31, nota 1. după „Magyar Sion”, 1866, 821):

„Ruinile biserică din Orod se mai vedeau încă la 1866; păcat că cu câțiva ani în urmă locuitorii din Glogovăț le-au dărâmat și cărat ca să se servească de materialul din ele la construcții. Pentruca să împiedice aceasta, episcopul de Cenad Bonaz Alexandru, a cumpărat acum câțiva ani dela Glogovățeni locul biserică și l-a împrejmuit pe cheltuiala sa”.

Rezultă din toate de pân'aci că Aradul și Orodul nu erau una și nu erau pe același loc, și că unul, Orodul, n'a existat înaintea celuilalt, ci concomi-

tent. Dovezile citate de Fabian și de Lakatos se pot însă întregi.

Pe harta Marelui Stat Major austriac, Glogovățul este arătat astfel:

Glogovacz (Orod, 116¹)

Deasemenea e identificat Orodul la Glogovăț la istoricul Verancsics (Mon. Hung. Hist. Scriptores, VII, 166):

S'a dat la 1550 o luptă între turci și unguri, la Șogea (în transcrierea istoricilor unguri Szódj), cetate pe stânga Mureșului, în dreptul Schönbrunului de astăzi. „Era această cetate la 5000 de pași de Orod”, spu-

¹) Cota dela Adriatică. — Ediția acestei hărți secrete n'o pot arăta, deoarece nu mi-a căzut din ea în mână decât fila cu harta județului Arad.

(Continuare în pag. II-a)

Adunarea generală a Sindicatului Presei Române din Ardeal și Banat

Alegerea și constituirea noului comitet. — O comisie specială pentru Sanatoriul ziaristilor la Băile Herculane

Duminecă, la orele 11, s'a deschis la Cluj în Căminul ziaristilor din Calea Victoriei, adunarea generală a Sindicatului Presei Române din Ardeal și Banat, participând la ea cincizeci și șase de membri activi ai Sindicatului, reprezentând toate ziarurile din Ardeal și Banat și un mare număr de membri stagiați și afiliați.

Deschizând adunarea generală, d. Ion Clopoșel, președintele Sindicatului a relevat acțiunea comitetului din anul 1933 aducând mulțumiri tuturor acelor cari au sprijinit acest Sindicat în străduințele și inițiativele sale. S'a hotărât și s'au trimis telegrame în acest sens pentru sprijinul în problema Sanatoriului din Băile Herculane pe care-l va ridica Sindicatul pentru membrii săi, și în problema permiselor pe CFR ale ziaristilor, d-lor: prim-ministru, Gh. Tătărescu, ministru Al. Mavrodî și d-lor D. Nistor prefect și Aug. Coman, primar în Timișoara.

Sanatoriul dela Băile Herculane

D. Clopoșel face apoi o expunere amănunțită a stadiului în care se află lucrările pentru construirea sanatoriului din Băile Herculane al Sindicatului. La aceasta chestiune vorbesc dd. Seracin, Vornic, Bornemissa, Paukerow, Buteanu, Pușcariu, Petre Moldovan, A. Barna, A. T. Mureșan, I. Munteanu, Buzea și Samarinean. În urma discuțiilor documentate s'a hotărât alegerea unei comisii care să lucreze alături de Sindicat pentru adunarea fondurilor și materialurilor necesare construirii sanatoriului, făcând toate lucrările preliminare de pregătire a devizelor și proiectelor pe care apoi le va prezenta unei adunări generale extraordinare.

În aceasta comisie au fost aleși cu unanimitate dd. Ion Clopoșel, Sebastian Bornemissa, Ion Martalogu, părintele Imbroane și Gh. Luca.

Se ia apoi în discuție proiectul de buget, care se aprobă la o sumă de 320.000 lei la intrate și șite, după cum se aprobă și raportul casierului asupra gestiunii dela 1 Ianuarie 1934 până la 1 Mai 1934.

Noul comitet

Se procedează apoi la ale-

gerea noului comitet. La des-puierea scrutinului sunt proclamați aleși membrii din Cluj dd. Ion Clopoșel, A. Buteanu, T. Bugnariu, I. Martalogu, L. Hulea, V. Dalea, Oct. Buzea, iar din provincie dd.: Tr. U. Gomboșiu, Gh. Luca, Al. Lupeanu-Melin, Bazil Gruia și I. Montani. Cenzorii au fost aleși dd. Liviu Jurcescu, Traian Rebreanu și Gh. Giurgiu. Pentru juriul de onoare au fost propuși și primiți cu unanimitate, dd. S. Bornemissa, I. Agârbiceanu, A. Gociman și Ion Breazu.

În urma propunerii făcute în adunarea generală, d. Zaharia Bârsan a fost proclamat membru de onoare al Sindicatului. Membrii noului comitet s'au întrunit îndată după aceea într-o ședință de constituire deschisă conform statutelor de d. Ion Clopoșel, cel mai bătrân dintre cei aleși. Dsa a făcut propunerea alegerii ca președinte a dlui dr. Aurel Buteanu. Răspunzând acestei propuneri, d. Buteanu a susținut că e necesară continuitatea celor trei posturi: al președintelui, secretarului general și casierului. În ce privește vicepreșe-

gerea noului comitet. La des-puierea scrutinului sunt proclamați aleși membrii din Cluj dd. Ion Clopoșel, A. Buteanu, T. Bugnariu, I. Martalogu, L. Hulea, V. Dalea, Oct. Buzea, iar din provincie dd.: Tr. U. Gomboșiu, Gh. Luca, Al. Lupeanu-Melin, Bazil Gruia și I. Montani. Cenzorii au fost aleși dd. Liviu Jurcescu, Traian Rebreanu și Gh. Giurgiu. Pentru juriul de onoare au fost propuși și primiți cu unanimitate, dd. S. Bornemissa, I. Agârbiceanu, A. Gociman și Ion Breazu.

În urma propunerii făcute în adunarea generală, d. Zaharia Bârsan a fost proclamat membru de onoare al Sindicatului.

Membrii noului comitet s'au întrunit îndată după aceea într-o ședință de constituire deschisă conform statutelor de d. Ion Clopoșel, cel mai bătrân dintre cei aleși. Dsa a făcut propunerea alegerii ca președinte a dlui dr. Aurel Buteanu. Răspunzând acestei propuneri, d. Buteanu a susținut că e necesară continuitatea celor trei posturi: al președintelui, secretarului general și casierului. În ce privește vicepreșe-

Se caută un bărbier la casă
Strada C. Păpescu No. 30-32

dinția Sindicatului, dsa a propus pe d. dr. Octavian Buzea. Comitetul s'a constituit apoi în unanimitatea glasurilor: având ca președinte pe d. Ion Clopoșel, vicepreședinte dr. Aurel Buteanu, secretar general Teofil Bugnariu, casier Ion Martalogu, iar membrii d. d. Liviu Hulea, Octavian Buzea, Virgil Dalea, Tr. U. Gomboșiu, Gh. Luca, Lupeanu-Melis, I. Montani și B. Gruia.

Pentru menținerea disciplinei în școală

— Consfătuirea dela ministerul instrucțiunii. — Măsurile hotărâte

Luni au fost convocați la ministerul de instrucțiunii toți directorii și directoarele de școli secundare din Capitală la o consfătuire în vederea măsurilor ce trebuie luate pentru prevenirea unor noi cazuri asemănătoare celor descoperite în ultima vreme, în lumea școlară.

Consfătuirea a fost prezidată de d. ministru dr. Angelescu. Dsa a arătat că vina pentru toate aceste triste întâmplări, când elevii s'au întovărașit în bande de răufăcători se datorește, în primul rând părinților, dar și școala are partea ei de vină.

Cangrena se întinde, a spus d-sa, și trebuie luate imediat măsuri de îndreptare.

S'au făcut diferite propuneri, de către directorii de școli și de către reprezentanții justiției și al poliției.

S'a hotărât ca uniforma școlară să fie absolut obligatorie, iar elevii cari n'au uniformă să fie imediat eliminați din școală.

Această măsură este obligatorie și pentru școlile de fete, deoarece în banda recent descoperită, a fost identificată și o elevă dela liceul »Carmen Sylva«, din Capitală.

Fiecare liceu va avea un permis pentru două locuri la toate cinematografele, în vederea inspecțiilor zilnice, a acestora.

Filmele culturale vor fi anunțate tuturor direcțiilor de școli, pentru a îngădui

Înlesniri în comerțul cu devize dintre noi și Austria

BUCUREȘTI. — Banca Națională a României a înștiințat astăzi cercurile financiare că în viitor comerțul cu devize dintre noi și Austria este liber de restricțiunile de până în prezent dacă Shilingul n'are un curs mai ridicat de 23 lei și 52 cen-time.

Transacțiunile însă cari se vor încheia cu Shilingi la un curs mai ridicat de 23 lei și 52 cen-time vor intra în prevederile Legii comerțului de devize.

Cinematograf

CENTRAL

Programul de azi!

Cunoscutul star parizian MAURICE CHEVALIER în **Frivolitate**
In celelalte roluri: Ann Dvorak, Edward Ev. Horton

SELECT

Azi, premieră!

Cea mai senzatională producție a secolului

Arena fiarelor

In rolurile principale: noul star Clide Beatty și fermecătoarea vedetă Anita Page

CORSO

Programul de azi!

Operetă a lui Kálmán Imre
Cu prețurile reduse:
Lei 6—, 8—, 12—

Contesa Marița

Verebes Ernő, Dorothea Wieck, Szőke Szakáll

VINE!
Filmul cel mai mare al sezonului care a costat milioane

Refugiații

Un film de pe lângă Volga despre refugiații englezi, ruși, chinezi
Hans Albers, Nagy Kato

Sylvia Sidney, partenera lui George Raft

Sylvia Sidney, mica basarabeancă azi mare »STEA« la Hollywood, a terminat un nou film. El este prezentat în țară sub titlul »LE-GILE INIMI«, după romanul »PICK UP« de Vina Delmar, una din cele mai populare romancierii americane. Sylvia Sidney, neuitata vedetă a filmelor »Doamna Butterfly« și Jennie Gerhardt, este secundată de data aceasta de GEORGE RAFT, tânărul artist care și-a creat un frumos renume în filme de gangsteri. În curând la TIVOLI Timișoara. 100% german.

Abonament de ghiață cel mai ieftin la casa de încredere REUSZ. Fabrică de ghiață Arad, Bul. Reg. Ferdinand 33. Telefon 141.

ne Verancsics, exact distanța până la Glogovăț, și Márki, în Istoria Aradului (I, 179, nota 4) voind s'o raporteze la Aradul de astăzi, e nevoit să constate că distanța dintre fosta cetate a Șogii și dintre Aradul de azi »este cu mult mai mare«, — »este de trei ori atâta«, constată tot el în altă parte a Istoriei sale (I, 116, nota 4).

Scriitorul Buday a făcut la fel, cu mult înaintea lui Fábrián și a lui Lakatos, descrierea topografică de care vorbim aci, a Orodului și a Aradului³⁾

Márki însuș, dela care n'cepe teoria că vechiul Orod s'ar fi aflat pe locul Aradului de astăzi, și că, prin urmare, ori-

³⁾ Polg. Lexicon, I, 358; »Nu la Arad, după cum se susține indeobște, ci la Orod a convocat Bela II dieta dela 1135«; ibid. I, 498: »La mănăstirea Orodului, sau după cum se zice azi greșit (locului) a Glogovățului...« etc.

ginea Aradului este maghiară (ceea ce chiar și n' acest caz rămâne neadevărat) a fost de aceeași părere cu Földváry, contemporanul ultimelor zile ale Orodului, cu scriitorul și mitropolitul Petre Pázmán, cu istoricii Thuroczy, Palma și Verancsics și cu contemporanii ruinelor dela Glogovăț ale Orodului Fábrián și Lakatos, că urmele Orodului nu trebuie căutate la Arad ci la Glogovăț.

Dela 1882, de când s'a ocupat întâia oară de ruinele prepoziturii Orodului, și până la 1891, când i s'a dat încredințarea oficială să revizuească în vederea mileniului ce s'apropia istoria Aradului, Márki a văzut cu hotărâre în ruinele dela Glogovăț ruinele vechiului Orod. La 1882 a publicat în »Délmagyarországi Történelmi és Régészeti Értesítő« (pag. 49-52), o descriere a ruinelor dela Glogovăț, și titlul ce l-a dat descrierii a fost: »Ruinele

prepoziturii Orodului«. La 1886 a constatat deasemenea Orodul pe locul Glogovățului în ziarul »Arad és vidéke«, no. 208. La 1890 a publicat în revista de istorie militară »Had-történelmi Közlemények«, (An. III, 1890, ed. Acad. Mag.) un studiu sub titlul: »Istoria militară din evul mediu a Aradului«, și constatările sale (pag. 315-16) erau:

»Această biserică — spune el, vorbind despre biserica prepoziturii și-a capitolului canonicese dela Orod — se afla în cetate, și întrucât ruinele ei subsistă încă, putem să fixăm grosso-modu și locul cetății. Se afla aceasta în partea dinspre miazăzi-apus a Glogovățului, pe stânga văii ce se varsă în Murăș. Murășul, pe vremuri, se îndrepta din sudul actualului Măndrucoc drept spre apus, și spălând deaproape partea dinspre miazăzi a Glogovățului, se reintorcea în

alba-i de azi pe valea amintită. De aceea au putut transportorii de sare, pe care-i amintește Andrei al II-lea, ³⁾ să tragă la mal tocmai sub Arad (adică sub Orod). Locul cetății e un mic platou, și azi se află pe el ruinele vechei biserici a prepoziturii, frumoasa biserică nouă (adică de astăzi) a romano-catolicilor, școala, casa administratorului boeresc și piața. Totul îl stretaie dela apus la răsărit o stradă dreaptă; străzile externe se acomodează însă curbelor ridicăturii.

Grosul principal al cetății, judecând după puținele-i urme, se ridica în partea de miazăzi apus a satului (Glogovăț); și e posibil că în timpul lui Bela al II-lea, împreună cu biserica prepoziturii, s'a mărit cu zidiri de piatră ⁴⁾; locul însă, în ju-

³⁾ Apud Wenzel, Árpádkori uj okm., VI, 183, 349, 520.

mătatea întâia a secolului trecut, s'a umplut într'atăta cu case încât nu i se mai poate stabili înfățișarea. Cele cinci movile ce se ridică în ordine dela sud spre nord în partea nordică a satului, ca creație a unor timpuri anterioare, le vor fi folosit ca întărituri exterioare. Dieta memorabilă dela 1136 au ținut-o în jurul lor și nu în strămta cetate⁴⁾.

⁴⁾ »La 1807 — spune Márk în notă — cu ocazia edificării casei administratorului boeresc s'a găsit un bun puma de bani de argint din vremea lui Bela (cf. Fábrián, l. c., II, manuscris, p. 39). De altfel relicvele se rezumă la biserica însăși. La această biserică au adaos mai târziu casa fortificată a capitolului (canonicese). Cetatea de piatră se va fi putut termina abia în timpul lui Bela al IV-lea«.

(Continuare în numărul viitor)

Adunarea eparhială a Aradului

— Asigurarea averilor bisericesti și alte chestii economice. — Probleme culturale. — Soartea fondurilor bisericesti dela banca „Victoria” —

Adunarea eparhială s'a ocupat ieri, în afară de cele arătate în numărul nostru trecut, de chestiunile economice și culturale ale eparhiei.

Concluziile comisiei economice au fost prezintate de d. dr. Ciobanu. Raportorul a arătat că e necesar să se numească pentru agendele financiare un slujbaş specialist, deoarece comisia economică a găsit multe dosare nerezolvate. A arătat apoi că unii gestionari ai parohiilor își trimit cu mare zăbavă socotelile; a cerut, și adunarea a votat, să se dea pedepse disciplinare (amenzi, rețineri de lea-fă) celor ce nu-și vor face datori-ria la timp.

O discuție mai aprinsă a avut loc în legătură cu asigurarea averilor bisericesti. D. dr. Cioban a arătat că oferta unei societăți

de asigurare recomandată de d-sa, a fost respinsă, în timp ce s'a preferat una mai puțin avantajoasă, a Soc. Prima Ardeleană. A cerut în numele comisiei de verificare a socotelilor economice, să se publice concurs, și să se asigure bunurile bisericesti la o societate avantajoasă despre care ministerul de finanțe va da recomandări că-i foarte serioasă. A mai adăos că societatea Prima Ardeleană n'a eliberat încă bisericilor polițele de asigurare. La ceea ce păr. consilier Muscan a dat lămurirea, că episcopia e'n posesia unui act al numitei societăți, prin care se motivează zăbava și se dă eparhiei garanție.

D. dr. Cornel Iancu a arătat că oferta soc. Prima Ardeleană a fost găsită cea mai avantajoasă. Adevărat că dintr'una dintre ofertele venite ar fi rezultat epi-

scopiei un beneficiu de câteva zeci de mii de lei, dar cea ofertă era mai oneroasă pentru parohii, cari trebuiau să plătească taxe de asigurare mai mari decât firmei la care au fost asigurate. Intre beneficiul ei, destul de neînsemnat și între avantajile parohiilor episcopia a ales pe ultimele.

P. S. Sa Episcopul a dat lămurirea, că înainte de a se fi primit oferta, s'au cerut referințe dela celelalte episcopii cari s'au asigurat, și s'a ținut seamă de învățămintele ce trebuiau trase din pățania acelora.

Adunarea eparhială a constatat din lămuririle primite și din amănunțele diferitelor oferte arătate de păr. cons. Muscan, că asigurarea s'a făcut în deplină regulă și cu toate garanțiile și avantajele.

I s'a dat d-lui Rafiroiu lămurirea, că n'asemenea localități, unde există Case Culturale ne-bisericesti, puse însă în slujba bisericii, biserica va acționa în cadrele lor.

Păr. protopop Cioroianu spune cu nu trebuie cerut Caselor Culturale un program prea mare. Unde nu se poate

mai mult, e suficient dacă aceste așezăminte au desobșnuit lumea de căreiumi. Se cere autorităților mai multă soliditate față de Casele Culturale. Trebuie să li se dea aparate de filme. Ar fi bine să se organizeze de către Casele Culturale excursii.

Indrumările P. S. Sale Episcopului Grigorie

A luat apoi cuvântul P. S. Sa Episcopul, spunând următoarele:

„De când am venit în fruntea acestei eparhii, am căutat să întregesc lacunele, sub toate raporturile, acolo unde am găsit că lipsește un program de lucru. Am început cu misionarismul, acolo unde am găsit că lipsește un impuls religiozității. Am dat în această privință un program. Am scris predici de îndrumare. Azi aceste misiuni îndeplinesc un rost religios, cu ale cărui rezultate eparhia noastră poate să se mândrească.

Cu ajutorul lui Dumnezeu, vrem s'o facem aceasta și cu Casele Culturale. Avem Case Culturale, dar n'avem la toate activitate. În fiecare loc se face după capul preotului, ceea ce n'ar fi de loc rău, deoarece inițiativa și răvna independentă e apreciabilă când dă rezultate, dar de altă parte poate duce la vegetare. De aceea e nevoie să se elaboreze un program. Îl schițez în câteva cuvinte:

Nu putem lăsa la aprecierea fiecăruia, ce fel de conferințe să se țină. Am luat inițiativa să se alcătuiască conferințe din toate domeniile, și doresc să fie publicate ca să fie de îndemn și îndrumare. Fac deci apel la avocați, ingineri, profesori și la ceilalți intelectuali, să pregătească asemenea con-

ferințe, fiecare din domeniul său, și să ni le prezinte.

La noi la sate se face teatru. Cel mai bun teatru e'n ochii publicului Caselor Culturale cel ce face haz. Vor lua măsuri să selecționăm o serie de piese bune; dacă nu-s, să se facă sau să se traducă. Pe scenele Caselor Culturale să nu se poată aduce altele decât piese aprobate.

Un factor de seamă sunt în satele noastre corurile. Dar nu trebuie ca activitatea culturală dela sate să se mărginească numai la muzică. Ne trebuie și cultură.

Am văzut că se desfășoară o întinsă activitate extra-școlară, la așa numitele cercuri învățătoresci. E foarte frumos. Trebuie însă adusă această activitate în legătură cu activitatea bisericii. Am făcut intervenții în acest sens la minister, ca activitatea culturală ce se desfășoară la sate, să fie pusă sub egida bisericii.

Deocamdată e necesar să fixăm Caselor Culturale obligații, pentruca să nu fie niciuna care să stea inactivă.

Rolul Caselor Culturale mi-l închipui asemenea rolului școlilor țărănești, proiectate de Institutul Social Român. Să fie o întregire a lacunelor datorite faptului că azi nu mai avem școli confesionale.”

(Continuare în pag. V-a).

Activitatea culturală în eparhie

În ședința de Luni după amiază s'au desbătut problemele culturale.

Raportul în chestiune dă o interesantă statistică a societăților religioase și culturale de pe teritoriul eparhiei, care-i bine să fie cunoscută și de marele public.

Sunt în eparhie 664 organizații culturale și religioase, și anume: 513 cu statute bisericesti, 77 cari nu-s bisericesti, dar activează n' de acord cu biserica, și 74 pur laice.

„Oastea Domnului.”

Dintre aceste societăți, „Oastea Domnului” are 68 de organizații, în toate protopopiatele afară de al Chișineului.

„Față cu temerile ce s'au exprimat din unele părți la adresa acestei organizații religioase, trebuie să dăm lămurirea, spune raportul, că preoțimea își ia o parte din ce în ce mai mare la lucrările acestor creștinești întruniri, în ceace vedem în semn de bine și o asigurare un împotiva devierilor.”

Casele Culturale.

Case Culturale sunt 125 în protopopiatul Aradului, cu 26 comune, sunt 6; în protopopiatul Chișineului (16 comune) sunt 3, dintre cari cea din Ot-laca și cea din Siclău inactive; în protopopiatul Șiria (21 sate) sunt șase, dintre cari una inactivă, la Nadăș; în protopopiatul Ineu (24 sate) sunt 13, dintre care inactive cele din Ineu, Apateu, Seleus, Șomos-ches; în protopopiatul Buteni (24 sate) sunt patru: în protopopiatul Gurahonț (23 sate) sunt două; în protopopiatul Hăl-magi (24 sate) niciuna (?), ni se pare că-i o greșeală la mijloc; în protopopiatul Radna (30 sate) sunt cinci; în protopopiatul Lipova (21 sate) sunt 9; în protopopiatul Birchiș (16 sate) sunt 4; în protopopiatul Belinț (22 sate) sunt 7; în protopopiatul Balioț (22 sate) sunt 20; în protopopiatul Timișoara (32 sate) sunt 29; în protopopiatul Vin-ga (21 sate) sunt 10, din cari inactive cele din Bechiberec și Murani; în protopopiatul Comloș (18 sate) sunt 4; la Mănăstire (trei sate) sunt trei.

Coruri

Corurile cele mai multe sunt în protopopiatul Timișoara: 44, dintre care 24 de adulți, 20 de școlari; în protopopiatul

Arad: 35, dintre care 20 de adulți; în protopopiatul Chișineu: 31, dintre care de adulți 19; în protopopiatul Radna: 32, dintre care 24 școlă-rești; în protopopiatul Belinț: 27, dintre care 11 școlărești și 16 de adulți; în protopopiatul Buteni: 24, dintre care 15 de adulți;

Raportul relevă în special ostenețele părintelui protopop Ștefan Bogdan din Hălmagi, care, anul trecut, la câteva săptămâni după instalare, a înființat la Hălmagi întâiul cor în acel protopopiat.

Alte societăți

Cercuri ale societății de tineri „St. Gheorghe” sunt 166. S'a organizat în aceste cercuri

Indrumarea activității culturale a satelor

Despre problemele culturale și religioase a raportat adunării eparhiale d. Ascaniu Crișan, director de liceu și președinte al despărțământului „Astra”.

Raportorul a arătat că înțeață în eparhie un foarte mare număr de societăți culturale și religioase, și a propus să li se coordoneze activitatea sub egida Caselor Culturale. Trebuie evitată deoparte limitarea activității Caselor Culturale la dansuri, cum se întâmplă în foarte multe comune, iar de altă parte coincidența dintre manifestările diferitelor societăți din câte o localitate, care nu poate să ducă decât la stânjenirea activității lor. Casele Culturale trebuie să devină focarul de cultură al satelor și cartierelor orașenești. În localurile lor e bine să se desfășoare activitatea culturală și religioasă a tuturor societăților din partea locului, pe rând, coordonată de Casa Culturală. În sensul acesta trebuiesc date îndrumări dela eparhie, dimpreună cu un program de activitate. Cu privire la părerea unora, că ar trebui în locul mai multor societăți culturale o societate tip, d. Crișan arată că e bine să fie mai multe, fiindcă nu toate au același țel, și concurența e un stimulent binevenit. Minoritarii au și mai multe societăți decât noi, și toate și au activitatea lor. Păcatul e la noi că nu toate societățile funcționează. Există, dar nu au toate o activitate. Trebuie ca pe viitor să nu se raporte-

și tinerii din școlile secundare, deasemenea în cele primare din protopopiatul Aradului.

Comitete misionare sunt în număr însemnat în fiecare protopopiat.

Sfaturi ale păcii, organizații înființate pentru prepovăduirea păcii ntre săteni și pentru evitarea prin bună înțelegere a judecăților, ființează deasemenea în toate protopopiatele, afară de protopopiatele Hălmagi și Comloș. Strădanțiile acestor Sfaturi nu duc însă la izbândă. Impăcările făcute de ele sunt, după raport, abia 67.

La organizațiile de mai sus se adaugă societatea ortodoxă a femeilor și Frăția ortodoxă română, de curând înființată.

ze adunării eparhiale numai cifra societăților ce sunt, ci totodată bilanțul activității lor, așa cum fac despărțământele „Astrei”.

Discuții

D. Rafiroiu a arătat că în regiunea bănățeană unde-i d-sa, ființează un număr însemnat de Case Culturale, ale societății „Mocioni”; nu sunt bisericesti, dar activitatea lor e'n mare măsură bisericască, și alături de învățători sunt în fruntea lor preoții. Ce se face cu aceste Case Culturale, dacă se înființează pe lângă ele altele bisericesti?

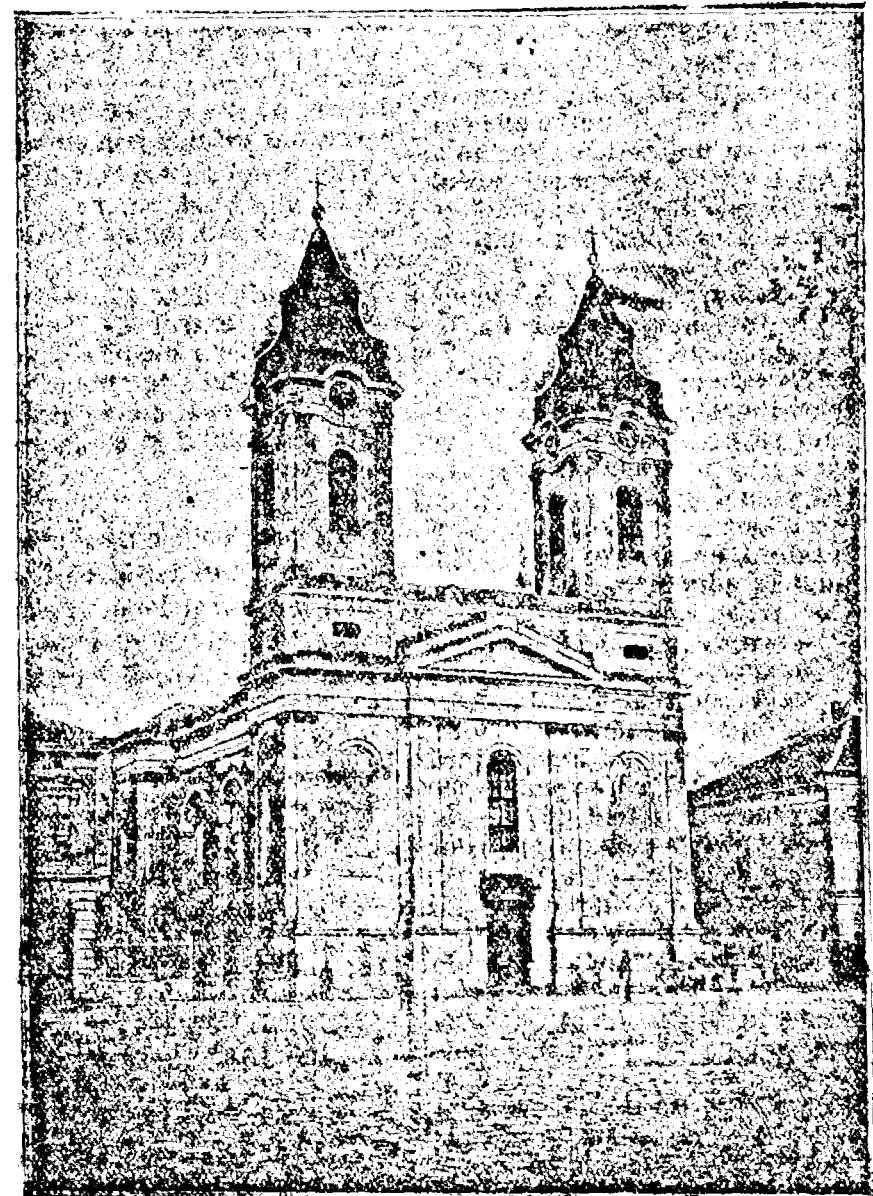
Sărbătorirea preotului profesor Mihălcescu

Profesorii facultății de Teologie și studenții facultății de Teologie din București au hotărât, ca în ziua de 31 Mai c., să aibe loc sărbătorirea preotului profesor Ioan Mihălcescu, decanul facultății, care împlinește, în acest an, 60 de ani de viață și 30 de profesorat.

Programul sărbătoririi se va anunța din timp.

O importantă conferință economică la Belgrad

Alături a avut loc aci o conferință a reprezentanților industriei lemnului, la care au participat România, Austria, Iugoslavia și Rusia sovietică.

Catedrala din Arad

SPORT

Echipa „românească” și campionatele dela Roma

— Luckidis, Xifandos et comp in dilemă! —

Se știe că echipa... (of! cenzura!) a dispus de Jugoslavia la 2:1, deschizând astfel drumul spre Roma: oficialilor grecoli cari reprezintă România și al jucătorilor evreo-maghiari, cari reprezintă aceeași țară tolerantă.

Deși drumul e deschis, oficialii noștri stau în cumpănă. Iși rod creierii cu întrebarea: „Mergem, — sau nu mai mergem?” Căci (și cumplit mai este acest „căci”), am fost, — nu noi, ci evreo-maghiarii noștri, — sortiți în primul match, cu puternica aliată: Cehoslovacia.

Dacă mergem, — o să luăm o sfântă de bătaie, de o să ne meargă fulgii; de nu mergem, ne facem de răs! Desigur că până la urmă, așa din „Imobiliara”, se vor ține de zicala: „Rău cu rău, — dar mai rău fără rău!” In plus, de ce să scape oamenii un interesant voiaj

în frumoasa Italie? Eventual, — să închidă gura românilor cari cer o echipă curat națională, vor țelui o formație a la matchul România B—Bulgaria, de nu vor mai cârți pretențioșii sportivi români doi ani în șir!

Ce ar fi însă, dacă, totuși, echipa perfect românească s'ar realiza? Cu siguranță că am încasa dela cehi 3-4-5 goaluri la zero. Ei, și? N'am mai încasat noi dela polonezi și încă la București 0 la 5, cu toate că și atunci echipa era plină de minoritari?

De ce n'am putea trimite contra Cehoslovaciei o echipă adevărat națională, când se știe că, întevbuinșând-o pe cea veche ne vom face de răs în fața „civilizațiilor” oficiale din Apus?

Ce ne-ar costa o încercare cu o formație riguros românească?

Memoriul elevilor dela școala de notari

Zilele acestea elevii școlii de notari din Arad au înaintat un memoriu Ministerului de interne, oamenilor politici și presei românești.

Cupriasul memoriului este pe cât se poate de curios. In primul rând (tot politica!) salutului cu bucurie proiectul guvernului de a se numi in comunele rurale notari cu studii superioare. Urmează apoi o critică vehementă contra numărului acestora in Ardeal, unde, — continuă memoriul, — „este necesară funcționarea in postul de notari a absolvenților școlilor de specialitate”.

Foarte just. Insa, tot după pusele memoriului, „Vechiul Regat este lipsit de o administratie la nivelul celei din Ardeal”.

Atunci, de ce o fi cerând memoriul: numirea licențiatilor, — „cari nu se pricep”, — in Vechiul Regat, iar dânsii, notarii diplomați, să funcționeze in Ardeal? N'ar fi, oare, mai nimerit ca notariatele Vechiului Regat să fie conduse de absolvenții școlilor de specialitate, bineînțeles, fiind retribuiți ca in Ardeal?

Absolut că, — da. Și totuși, memoriul nu se ocupă de la lura aceasta.

Se arată apoi toate legile, cari după regulament ar trebui să se învețe la școala de notari și se trage o concluzie, că numai notarii absolvenți ai școalelor din Arad, Lugoj și Făgăraș au dreptul să fie numiți in administrația comunelor ardelenesti.

Memoriul nu arată însă, că administrația comunelor din Ardeal este mai mult in mâinile unor minoritari analfabeți și cari nu au învățat încă limba oficială. Nu se pomeneste deasemenea nimic despre afluența alarmantă a notarilor unguri depe granița de vest, — unelte ale irentismului șovinist dela Budapesta.

Nu se amintește nimic de notarul Moravetz din județul Timiș, care in timpul revoluției conducând o bandă de bolșevici a ars in cuptorul unei locomotive, trei țărani români din Sebiș, iar astăzi in România Mare se lăfăiește in mizeria țaranului pe care a poruncit să-l ardă de viu.

Tot astfel nu există pasaj in memoriu din care să se vadă cum notarul din Chieri, mai in vara trecută, a ridicat contra unor studenți români un sat întreg, — un sat pur românesc, — afirmând că studenții sunt unguri din „garda roșie”; iar la senzaționalul proces al „Echipei Morții” la Arad, unde era citat ca martor, n'a știut să spună pe românește nici măcar... ce funcțiune îndeplinește in Chieri!

Și multe, multe alte fapte asemănătoare ale notarilor minoritari, le-a trecut cuprinsul memoriului cu vederea.

In timp ce despre pericolul ce-l prezintă pe granița noastră notarii maghiari, nu-i scris un cuvânt, sunt atacați in schimb licențiatii in drept, cari vor să se „impotmolească in noroiul unui sat neorganizat!” Sunt atacați apoi și bieții învățatori, fiindcă guvernul ar vrea să-i plaseze, pe șomeri, in posturile vacante de notari comunali.

Viitorii notari, azi elevi ai școlii din Arad, să nu aibe nici o grijă din partea învățătorilor.

Învățătorii, chiar și acei cari au terminat cursul de notari, nu vor schimba niciodată catedra cu postul de notar comunal, care este mereu la discreția prefectului și a „oamenilor zilei”.

Dacă problema notarilor ardeleni ar fi fost pusă in felul arătat, memoriul înaintat săptămâna trecută ar fi avut un răsunaător succes românesc. Dar așa...

C. Șirianu

Ghiață artificială

ieftină, igienică, perfect înghețată la

Uzinele Municipiului Arad

Telefon 16-25

Apel

Fundațiile Culturale Regale organizând din indemnul Majestății Sale Regelui Carol II „Săptămâna Cărții” in toată țara între zilele de 12—20 Mai a. c., facem cel mai călduros apel către toți intelectualii să sprijine cu cel mai viu interes această acțiune.

A contribui cu râvnă la răspândirea gustului de carte este o datorie sfântă pentru orice om cu iubire de cultura românească.

Indemnăm, deci, pe toți intelectualii să participe cât mai intens la această sărbătorire, ajutând din răspuneri Comitetul local de organizare al „Săptămânii Cărții” prezidat de d. Prefect al Județului, pentru reușita cât mai deplină a frumosului scop urmărit.

Invitare

Asociația Agricolă Șvăbească și cultivatorii de zarzavaturi din Aradul-nou aranjează împreună cu primăria comunală o expoziție de zarzavaturi sub patronajul Camerei de Agricultură a județului Arad și a Reuniunii Agricole Șvăbești din Timișoara. Expoziția va avea loc in ziua de 13 Mai a. c. in grădina „Zânelor” din Aradul-nou.

Onoratul public e invitat pe aceasta cale a participa la expoziția aceasta, care prezintă o deosebită importanță pentru toți agricultorii și consumatorii.

In cadrul expoziției va avea loc și adunarea agricolă generală și se va proceda la înființarea secției de plasă a reuniunii.

ABONAMENTE :

Lei 500 pe an, 275 pe 6 luni, 150 pe 3 luni.

Pentru bănci, cafenele, industrii, toate instituțiile particulare și administrațiile publice : lei 1000 anual, 600 pe 6 luni, 300 pe 3 luni, in străinătate: 2000 lei anual.

Muncă extrașcolară

Învățătorii din orașul Arad, cari sânt grupați in cercul cultural no. 2, s'au întrunit eri, Duminică, in ședința lunară, care a fost cea mai depe urmă din programul de activitate al cercului, din acest an școlar. Ședința a avut loc la școala primară de fete No. 17, de sub priceputa conducere a doamnei directeare Ana Michalache.

La ora 9 a. m., d. Ion Lupăș, președintele cercului cultural, deschide ședința invitând pe domnișoara Ema Tones, învățătoare, să-și înceapă lecția practică, care era luată pe ordinea de zi. D-ra învățătoare predă, cu oarecare greutate pricinuite de necunoașterea desăvârșită a limbii românești, o lecție de memorizare la clasa II-a: „Visul unei copile”. Prelegerea a ținut o oră. Lucrul acesta, când s'au făcut aprecierile asupra metodei de învățământ utilizat de propunătoare, a fost combătut cu argumente logice și cu trimiteri in programa analitică de d. Const. David. Dsa a mai arătat că s'a purces deandărătele, dela abstract la concret.

D. Simion Albu, directorul școlii primare no. 22 din Arad, face juste indicațiuni cu privire la modul de pronunțare al cuvintelor. Acest încercat dascăl, spune că in vremurile de mai înainte a fost organizat un curs tocmai pentru însușirea limbii românești de către învățătorii minoritari. La aceste cursuri puse la cale de oficialitatea noastră și domnia sa a avut rol efectiv, iar propunătoarea a urmat aceste cursuri. Dacă ea ar fi pus răvnă mai multă ar fi fost ferită să facă greșeli de soiul celor ce le a săvârșit.

Dra Halalal, face o succintă sinteză a romanului „Intunecare”, de Cezar Petrescu. Recenzenta a utilizat cu îndemănare elementele esențiale din frunța opera literară de după război. Remarcăm pe lângă dreptate, volubilitatea

expresiei, verbul intraripat, gândul muiat in azur și romantism, trăsături de căpetenie ce au străbătut ca niște filoane de aur expunerea trei Halalai. Personagiile principale au fost bine conturate. Acolo unde a crezut că este nimerit, dra recensentă și-a alternat cursivitatea frazei cu lectura câtorva pasagii din opera fecundului scriitor din generația de după război.

D. Constantin Stamatoiu, secretarul cercului, găsește util să alătore celor ce s'au spus de raportoară câteva observațiuni leale, cuprinzătoare de netăgăduite orizonturi literare. Pe lângă caracterul realist, romanul „Intunecare” este inecat și de o necontestată analiză psihologică — spune d-sa.

D. Ion Lupăș, președintele cercului, rezumă observațiunile care s'au adus, arătând și domnia sa că marele scriitor, care este tot deodată și prieten dovedit al învățătorilor români, a dat prin aceasta operă fresca societății românești de după război, zugrăvind personagiile tipice ale acestei epoci. Domnia sa, in numele învățătorilor, exprimă mulțumiri trei Halalai.

I. P. Cr.

Vizita d-lui Rușdi Bey in România

D. Rușdi Bey, ministrul de externe al Turciei, va sosi in România in ziua de 11 Mai. D-sa va călători până la Constanța pe vaporul „Regele Carol”.

In întâmpinarea d-lui Rușdi Bey vor ieși, la Constanța, ministrul Turciei la București și un delegat al d-lui N. Titulescu.

D. Rușdi Bey va fi primit in audiență de Suveran și va avea mai multe întrevederi cu d. N. Titulescu.

„SLĂNIC MOLDOVA”

(KARLSBAD-UL ROMÂNIEI)

Slănicul-Moldovei e proprietatea Epitropiei „Sf. Spiridon” din Iași. Se află situat in județul Bacău, la 18 km. depărtare de Stația C. F. R. Trg. Ocna. Altitudinea Slănicului 530 metri. O climă excepțional de dulce.

Inhalatorul dotat cu aparatele cele mai moderne, are o secțiune pentru atmosferă și o secțiune pentru inhalatie și pulverizație.

Institut de Fizioterapie tratează cu succes: prurite, eretisme, nervoase, atrofii musculare, tulburări circulatorii, psihopatii, dermatoze, parazitare și microbiene, anemii, rachișm, debilitate, ulcere, tumori, nevralgii, dureri reumatice, metrite, salpingite, prostatite, etc.

Institut Radiologic pus sub conducerea unor emeriți medici.

Băi minerale instalate in Hotelul „Racovitză”, instalațiuni de clisme intestinale, băi de acid carbonic, hidroterapie.

Apele Minerale tratează cu succes boalele de stomac, intestine, ficat, boalele de nutriție (diabet, gută, obezitate), boalele de rinichi și boalele aparatului respirator.

Stațiunea are numeroase Hoteluri și Vile, Restaurante, Pensiuni, Cafenele, Poște, Telegrași, Telefon

„HOTELUL RACOVITZA” complet amenajat e pus la dispoziția vizitatorilor.

SEZON 1 Iunie — 1 OCTOMBRIE

REDUCERE PE C. F. R.

VIZITAȚI SLĂNICUL-MOLDOVEI!

Epitropia „Sf. Spiridon” Iași

DISTRACȚII ȘI EXCURSII

după predilecția fiecărui vizitator.

CAZINOU, CINEMATOGRAF, SALĂ DE PIANO, TENIS, PESCUIT, VÂNAT, etc. etc.

Adunarea eparhială a Aradului

(Urmare din pag. III-a)

Au urmat după cuvântarea P. S. Sale discuții în legătură cu necesitatea creării de fonduri pentru stimularea, îndrumarea și controlarea activității culturale și religioase.

La sfârșit adunarea a mulțumit P. S. Sale pentru zelul ce-l depune pentru propășirea culturală și religioasă a credincioșilor.

Alte rapoarte

Păr. protopop Cioroianu a raportat despre societatea „Sf. Gheorghe” și despre lupta în contra sectelor.

P. S. Sa Episcopul a cerut adunării să hotărască un demers la minister, ca să se împiedece colindarea prin sate a predicătorilor sectari analfabeți, autorizată prin decizia de astăvară a ministerului de Instrucție și culte. Adunarea și-a însușit propunerea.

S'a raportat apoi despre chibia cuvenită pentru școlile conșionale luate de stat, și s'a hotărât să se facă noi demersuri ca să fie trecută în bugetele comunelor.

Curbele preoțești

Raportul următor, al păr. protopop Marșieu, s'a ocupat între altele de curbele salariilor preoțești, arătând nedreptățile ce s'au făcut preoțimii prin curbele aplicate asupra salariilor, și prin faptul că dintre 15 protopopi din eparhie, 4 sunt luați în bugetul statului. Această nedreptate s'a agravat în anul bugetar 1933-34, scăzându-se din buget toate parohiile, cari la sfârșitul anului bugetar precedent se aflau vacante. Astfel au fost scoase din buget peste 12 parohii. Preoții cari în cursul anului bugetar 1933-34 au fost instituți în aceste parohii nebugetare, au rămas fără nici o leafă dela stat.

Nedreptatea aceasta a atins mai grav parohiile cu un singur preot.

Adunarea eparhială luând act de aceste nedreptăți și de demersurile făcute zădarnic pentru înlăturarea lor, a hotărât să facă noi demersuri la guvern, și a mulțumit P. S. Sale Episcopului pentru răspetatele intervenții făcute în această privință.

Bursele teologilor

Un alt punct al raportului s'a referit la Academia teologică, despre care se arată că are cu 17 inși mai puțini studenți decât în anul trecut, și că din 76, numai 56 sunt adăpostii și întreținuți la Academia, iar 20 inși au întreținere în oraș, la părinți, rudeni și chiar la viitorii socri. Unii, pentru întreținere, fac slujbă de pedagogi la căminele de ucenici și la Casa învățătorilor, iar doi sunt căsătoriți.

Situația studenților Academiei de teologie e foarte precară. Raportul o recomandă cu deosebite atenție adunării eparhiale, care a și hotărât să intervină la guvern pentru burse.

Par. dr. T. Botiș, rectorul Academiei teologice, a arătat că biblioteca Academiei a rămas în urmă, din cauză că n'are bani ca să se înzestreze cu scrierile ce apar.

Adunarea eparhială a luat act cu satisfacție, că studenții Academiei de teologie țin preoții la bisericile din cartierele Aradului și din județ. 32 de preoți am ținut 105 predici.

O școală care produce haz

În legătură cu cererea raportului, ca să se intervină

să se facă obligatorii în școlile normale tipicul și canto, păr. dr. T. Botiș a pus în discuție chestiunea școlii de cântăreți. Școala a rămas în vremea din urmă cu trei cântăreți, cari costă fiecare trei mii și jumătate de lei. În realitate nu-i o școală, ci o parodie.

Adunarea a hotărât să se ia chestiunea acestei școli în cercetare, ca să se vadă dacă poate fi impopulată și făcută o școală corespunzătoare, sau dacă trebuie desființată.

Delegații eparhiei la prăznuirea Memorandumului

S'a raportat adunării, în legătură cu faptul că s'au îm-

plinit ieri 40 de ani dela procesul Memorandumului, că studenții Academiei teologice și Liga Antirevizionistă vor comemora procesul la ziua Eroilor, când va avea loc și come-

Dania de 5000 de lei a Aradului

La discuția raportului bisericesc s'a făcut o observație care se cuvine subliniată.

Ajungându-se la capitolul daniilor, d. deputat dr. Aurel Cosma a luat cuvântul ca să citească din raport câteva cifre foarte instructive. A arătat astfel că în timp ce autoritățile din Timișoara au dăruit anul trecut pentru scopurile bisericescilor 1.804.444 lei, iar cele din Comloșul Bănățean

morarea desrobirii Aradului. S'a dat delegație să reprezinte adunarea eparhială la comemorarea părintelui protopop Marșieu, d-lui Ascaniu Crișan și d-lui dr. Beleş.

149.895, cele din Lipova 335.000, cele din Hălmegei 43.000, cele din Șiria 66.000, cele din Ineu 35.000, cele din Chișineu 25.000, cele din Buteni 33.652, cele din Gurahonțului 12.000, — autoritățile din Arad n'au dat decât 5000 (cinci mii de lei).

O voce: »La Arad sunt mai mulți francmasoni decât în alte părți!»

Remarca d-lui dr. Cosma a făcut o profundă impresie.

Pentru reînființarea ministerului cultelor

D. dr. Aurel Cosma, deputat, a dat citire următoarei propuneri:

În structura Statului nostru de astăzi toate preocupările activităților omenești sunt canalizate și coordonate pe calea utilității naționale și cetățenești prin multe instituții publice cari sunt dirijate sau controlate de diferitele Minister. Toată viața materială a poporului nostru găsește un rezim solid și ocrotitor în funcțiunea normală și permanentă a organizațiilor noastre de Stat. Numai viața spirituală a acestui popor este neglijată, numai sufletul națiunii noastre a fost lipsit de acel factor îndrumător care forma cea mai importantă verigă în lanțul stăpânirii lumestei.

Este vorba de Ministerul de Culte, care a fost desființat în anul 1929 din anumite motive de economii bugetare, fără ca guvernul de atunci să-și fi dat seama, că prin acest act a distrus însăși puterea centrală de difuziune și de alimentare spirituală a întregului nostru popor. Ori nu trebuie să uităm că vitalitatea unui popor este în funcție de existența și de dezvoltarea sa sufletească. Ministerul de Culte era inima organismului nostru de Stat. El alcătuia legătura permanentă și folositoare între Stat și Biserică. Acest Minister era locul unde se îmbrășau diferitele culte recunoscute din țara noastră și de unde porneau la o acțiune sufletească îndreptată pe drumul intereselor noastre de Stat. Importanța și necesitatea funcționării unui Minister al Cultelor este deci în afară de ori ce discuție și lipsa lui este simțită astăzi mai mult de cât ori când. El este necesar atât pentru biserică noastră ortodoxă cât și pentru celelalte culte.

Fără îndoială că Biserica noastră ortodoxă a suferit enorm de mult de pe urma desființării Ministerului de Culte. Guvernul prin desființarea acestui Minister a pus biserică noastră pe același plan cu celelalte culte și a lăsat-o singură față de blocul format din minoritățile confesionale, necotind astfel dispoziția constituției care a declarat-o de Biserică dominantă.

Prea Sfințitul nostru Episcop, Domnul Dr. Grigorie Comșa, ne-a arătat în lucrarea Sa: Ortodoxia și Românismul nostru, că biserică noastră strămoșească era dealungul istoriei noastre naționale nu numai păstrătoarea credinței și a conștiinței românești, dar mai ales leagănul tuturor faptelor însemnate cari au dus la uni-

tatea noastră națională de astăzi.

Dacă viața bisericii ortodoxe s'a contopit în trecutul nostru cu viața și aspirațiunile poporului românesc, atunci desigur că astăzi tot biserică ortodoxă trebuie să fie aceea pe care să se bazeze viața de Stat a României întregite. Și de aceea a-i știrbi ceva din drepturile de biserică dominantă, înseamnă a atinge interesele vitale ale dezvoltării Statului nostru. Ori prin desființarea Ministerului de Culte s'a lovit direct în biserică noastră strămoșească și deci în suportul vieții spirituale a națiunii românești.

Pentru celelalte confesiuni din țară funcționarea Ministerului de Culte nu poate aduce decât faloase, fiindcă el ar fi cel mai sigur și competent for de apărare a tuturor drepturilor lor consfințite prin legile

tării și tratatele internaționale. Ministerul de Culte ar fi putea de legătură necesară între instituțiunile de Stat și între diversele culte recunoscute, el ar fi cel mai indicat ca să coordoneze și să asigure activitatea și dezvoltarea vieții religioase dela noi.

Cred că toată lumea este de acord acum asupra nevoii de a reînființa Ministerul de Culte. De aceea îmi permit a Vă propune și a Vă ruga să primiți cu unanimitate următoarea.

Moțiune:

Adunarea Eparhială recunoscând necesitatea existenței Ministerului de Culte își exprimă unanima dorință ca acest Minister să fie reînființat de urgență și îl roagă pe P. Sf. Sa Domnul Episcop dr. Grigorie Comșa să se facă interpretul acestei dorințe pe lângă Înalțul Guvern.

Românii de peste hotare

D. dr. Chiroiu a cerut adunării eparhiale să invite guvernul ca să facă demersuri diplomatice pentru punerea în aplicare în Iugoslavia a convenției școlare, încheiată anul trecut și ratificată de parlamentul sârbesc.

D. dr. A. Cosma a dat lămuriri, arătând că convenția nu-i încă definitivă, deoarece n'a ratificat-o parlamentul românesc. D-sa a cerut adunării să ia atitudine, totodată, și în chestia prigoanei ce se deslănțue în contra românilor din Ungaria.

La aceasta propunere s'a asociat și d. deputat dr. Adam Iancu, protestând în contra tratamentului românilor din Ungaria.

Adunarea eparhială a hotărât în consecință, să invite guvernul să supună în parlament în viitoarea sesiune convenția cu Iugoslavia, spre ratificare, și să facă demersuri diplomatice pentru apărarea fraților noștri din Ungaria.

O comemorare

Păr. dr. G. Ciuhandu a arătat adunării că se împlinesc

astăzi 100 de ani dela un ospăț al episcopului Samuil Vulcan cu oamenii administrației maghiare, ce a avut loc la Galșa în urma victoriilor înregistrate de propaganda unită în județ. A arătat în continuare dârza rezistență ce-au opus acestor încercări de prozelitism ortodoxii județului Arad.

P. S. Sa Episcopul a luat cuvântul și a propus adunării o moțiune, prin care se comemorează luptătorii ortodoxiei din județ.

Concordatul și Statul Catholic

D. dr. Mircu a citit o impresionantă expunere a situației creată bisericii romano-catolice prin concordat.

Adunarea a votat o moțiune, prin care invită guvernul să nu ratifice acordul încheiat cu Vaticanul la 30 Mai 1932.

D. dr. Veliciu a făcut o expunere a uneltirilor „Statului Catholic” din Ardeal, și a cerut guvernului măsurii.

Adunarea s'a ocupat apoi de chestia ofertei băncii Victoria, despre care vorbim în pagina întâia a ziarului nostru.

Cuvântarea P. S. Sale Episcopului la închiderea adunării

Sesiunea adunării eparhiale a luat sfârșit cu următoarea cuvântare a P. S. Sale Episcopului:

Un principe a trebuit să-și petreacă viața într-o închisoare groaznică săpată într'un colț de

stâncă care servea ca închisoare. La început clipele se scurgeau incetul și chinuitor. Într-o bună zi acest principe închis a cerut o daltă gardianului care-l păzea cu care apoi a început să sculpteze pe Domnul nostru Iisus

Hristos restignit pe cruce. Acum nu numai clipele ci și zilele îi treceau nespuse de repede și temnița grea s'a prefăcut într-o biserică minunată. Cu cât se făcea mai frumos chipul lui Hristos sub loviturile dălții lui cu atât devenise mai fericit acest principe înaint'at de nenorocos.

Inchisoarea acum nu mai însemna pentru el o condamnare grea, ci o plăcere de a trăi, fiindcă viața și-o dedicase Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

Strămoșii noștri au trăit zile nespuse de grele, dar fiindcă viața lor se concentrase în jurul figurii și învățăturilor Fiului lui Dumnezeu, nu numai că au biruit toate greutățile de stâncă grea cari li apăsa ci din contră au putut să ne făurească un viitor frumos în șiragul popoarelor din această lume.

Zilele în cari trăim noi se caracterizează eminemente prin tendința și dorul oamenilor de a se grupa în cât mai multe reuniuni și societăți, fiindcă este evident că puterile individuale nu pot realiza nici pe departe așa de ușor scopurile propuse, ca puterile grupate la un loc și ca voințele multe asociate într'un mănunchiu.

Dar nenumărate experiențe ne arată, că precum dintr'un sămurec, fie cât de puternic, dar cu miezul mort, nu poate răsări și crește nici o plantă, așa și snopul voințelor omenești, fie el cât de impozant nu poate ajunge felul visat, dacă nu caută zilnic o cât mai intensivă apropiere de puterile cerești și dacă nu este binecuvântat de Dumnezeu.

Mărturisesc toată bucuria mea, că de câte ori Vă văd pe Domniile Voastre întruniți aici la matca Bisericii noastre, am impresia, că mă găsec în cea mai aleasă societate, fiindcă asupra ei planează nu știința și putința oamenilor, ci duhul de viață făcător al Domnului nostru Iisus Hristos. Din cuvintele și faptele DVoastre, am întrezărit intenția nobile, că doriți să realizați porunca de marcă a Mântuitorului lumii „Iubiți-Vă unii pe alții precum și eu v-am iubit pe voi” și în adevăr mai mare și mai durabilă realizare pe pământ nu este decât înfăptuirea iubirii creștine prin toate mijloacele.

Am mângâierea că de aici, din Adunarea eparhială, să revărsă în valuri bogate peste întregul popor drept-credincios al Eparhiei Aradului pacea, buna înțelegere și conlucrarea creștinească.

De aici din cercul celor mai aleși reprezentanți ai clerului și al poporului se răspândește în câmpul larg al vieții credincioșilor gustul pentru apa vie a credinței despre care ne-a vorbit așa mișcător Evanghelia din Dumineca Samaritenei, astămpărând efectiv setea oamenilor după fericirea vremelnică și cea veșnică. Sunt așa de fericit că Venerabila Adunare eparhială prin munca sa ține să creieze un duh de pace, de înțelegere și de iubire chiar într-o vreme când sute de fabrici și sute de mii de mâni muncitorești inmulțesc zilnic stocul gazelor asfixiante și al microbilor omorâtori. De aceea zic și eu cu fruntea plecată în fața Cerului „Domnul puterilor este și va fi cu noi când pe altcineva un ajutor intru necazuri nu avem”.

Martor ne este Dumnezeu în fața clerului și a poporului că nu alt sentiment decât grai gurii noastre decât umilința când amintesc că prin dese mele vizitațiuni canonice nu urmăresc (Continuare în pag. VI-a).

Inchiderea adunării eparhiale a Aradului

— (Continuare din pag. V). —

alt scop decât să adun o cât mai mare mulțime de credincioși în cuprinsul sfintelor biserici, dându-mi seama că în fața greutăților vieții altă armă și altă putere mai bună nu am decât plecarea genunchilor în fața sfințelor altare împreună cu turma ce o păstoresc. Sigur că numai arareori se întâmplă în bisericile noastre minuni așa de mari și așa de evidente cum le cere poporul, dar vă asigur că influența bisericii nu lipsește nici o singură dată deși nu e vizibilă. În sf. biserică la sfintele slujbe se luminează mințile oamenilor mai mult decât la ori și care școală de înaltă știință o mensească. În biserică prin harul lui Dumnezeu mijlocit prin rugă fierbinți să potolesc patimile și prin el să activeze toate sentimentele bune. În sfânta biserică se întăresc voințele slabe cari doresc binele dar n'au puterea să realizeze. În biserică numai în acest minunat atelier dumnezeesc se învoiesc sufletele așa cum le dorim.

Cu a lui Dumnezeu îngăduință spun că în totdeauna am impresia că slujind aproape în 400 de biserici ale Eparhiei mele am câștigat 400 de invingeri. De aceea cererea mea de părinte este ca Dumneavoastră Domnilor Deputați cari ați venit la sf. biserică în zilele acestea în fruntea poporului așa să faceți și în orașele, orașelele și satele unde vă găsiți, dând pildă bună credincioșilor noștri.

Ridicarea unei noi mănăstiri la Bodrog

În aceasta ordine de idei face apel la obolul public ca în sf. Mănăstire Hodoș-Bodrog să se zidească o nouă biserică fiindcă actuala biserică nu mai corespunde nevoilor spirituale a zecilor de mii de pelerini cari cercetează mănăstirea în decursul anului la mai multe sărbători. Pelerinii trebuie să vadă măreția bisericii și a cultului ortodox desfășurat într'un locaș dumnezeesc iar nu la un altar improvizat. Biserica unei mănăstiri trebuie să intreacă în toate privințele bisericile dela sate ca bunii noștri creștini cari peleriniază aici să se întoarcă acasă mai impresionați decât au venit.

Noua catedrală a Aradului

Totașa precum în Timișoara se construiește o măreață catedrală și în Arad centrul eparhiei trebuie neapărat să se ridice o biserică catedrală la construcția căreia nu ne trebuie zeci de milioane ci o sumă mai modestă ca s'o putem zidi la un loc mai de frunte, căci cine vine la Arad rămâne captivat de măreția bisericilor streine așezate anume la loc de frunte așa ca să întunece ori ce vestigiu de viață românească.

Grija de tineret

Să nu uităm că în toate bisericile trebuie să introducem duhul de viață dătător și aceasta vom face prin o mai apropiată grijă de sufletul tineretului crescut în minciună și care este lăsat singur să meargă la biserică pe care părinții și educatorii o sfidează cu absența lor. Generația nouă, generația mai tânără este foarte aplicată spre activism privind în fața ei crudele realități față

de cari va lua atitudine după tezaurul pe care-l are sau nu-l are în suflet. Cel mai scump tezaur este chipul lui Dumnezeu după care este făcut omul. Părinții și educatorii de azi trebuie să-și dea seama că precum fiul cel rățacit nu și-a găsit acest chip decât în casa părintească, așa și generația de azi căzând în rătăcire numai prin casa părintească poate porni spre îndreptare. Noi ne vom nizu prin o educație religioasă în școli să păstrăm chipul lui Dumnezeu în inima tineretului dar cerem concursul familiei și școlii în primul rând. În al doilea rând cerem concursul autorităților de Stat, județene și comunale ca să dea bisericii tot sprijinul lor material și moral, amintind cuvintele sf. apostol Pavel. „Socotiți ca să nu vă fure pe voi cineva cu filosofia și înșelăciunea deșartă după predarea oamenilor, după stihilele lumii și nu după Hristos”. (Colos. Cap. 2 v. 8).

Gândiți-Vă în ce măsură ar putea mentalitatea laică să facă pe femei să asculte creștinește de bărbații lor, pe bărbați să și iubească femeile lor, copiii să asculte de părinți, slugile de stăpân, muncitorul de patron, elevul de profesor și tot felul de supuși, de autoritățile lor? Fără Hristos între aceste categorii de oameni nu se poate stabili nici o dreptate a inimii ci va eomni egoismul feroce și amenințător care azi produce atâtea dezastre.

Concursul autorităților

Toată zestrea sufletească din familie și din școală trebuie să o punem sub ocrotirea bisericii prin casele culturale pe

seama cărora noi vom elabora un amănunțit program de muncă, făcând apel la toate autoritățile noastre de Stat și Județene să ne dea concursul lor material și moral fiindcă casele culturale lipsite de acest dublu sprijin vor fi mai degrabă locașuri de pură distracție iar nici de cât temple ale culturii românești.

Am cetit că avioanele cele mai perfecte dacă dau peste goluri în atmosferă să prăbușesc. De aceea dacă noi vom să ducem la îndeplinire toate acele frumoase probleme pe cari le-am discutat aici să ne nizuim ca în sânul neamului nostru să nu fie nici un gol sufletec fie în păturile de sus fie în păturile de jos. În ce privește obstacolele cari ni s'ar așeza în cale, Vă îmbărbătez cu cuvintele Mântuitorului „îndrăzniți că eu am biruit lumea”.

E fapt că pe pământ nu este întotdeauna numai soare ci și negură deasă dar Dumnezeu care s'a îngrijit ca vârfurile munților cel puțin cu o palmă să fie mai sus decât nouri se va milostivi de noi și căutând la rugăciunile noastre ne va înălța sufletele noastre acolo unde nu este numai lumină. Eu rog cu toată cucernicia pe bunul Dumnezeu, care nu scapă din vedere nici cel mai mic firicel de iarbă trimițându-i roua trebuitoare să trimită și peste Domniile Voastre și peste familiile Domnilor Voastre în toate zilele roua binecuvântării sale cerești.

Cu acestea închid sesiunea adunării eparhiale.

Federația română de șah

— Către șahiștii din întreaga țară —

Din partea Federației române de șah, primim cu rugămintea de a publica următoarele:

Federația română de șah, a scos în evidență în ultima vreme, necesitatea introducerii în masele tineretului, a jocului de șah rațional, predat pedagogic. Această idee, privită cu neîncredere la început, este astăzi unanim acceptată, de forurile conștiente ale intelectualității românești. Dovada o fac scrisorile numeroase și a-deziunile de incurajare, ce sosesc zilnic.

Sport mintal excelent, jocul de șah, ajută considerabil la disciplina funcțiunilor mintale. Gimnastică recreativă, menită a ocupa cu folos nebaneuit timpul liber, dela copil la adult, — jocul de șah, fără a fi un panaceu, constituie numai puțin cel mai sănătos început pentru a acoperi o lacună adâncă în sistemul nostru de educație. Adversar ireductibil al jocurilor de hazard, al alcoolismului, al preocupărilor pernicioase, al literaturii otrăvitoare, el ajută considerabil, printr'o pedagogică specială, opera educativă a școlii și a familiei.

De aceea, Federația română de șah, se adresează tuturor intelectualilor români, dela orașe și dela sate, care se ocupă prin vocațiune sau profesie, de probleme educative. În special se adresează corpului didactic și celui ofițeresc. Chiar celor ce nu cunosc jocul de șah.

La primele apeluri au răspuns intelectualii din toate colțurile țării. Au început organizarea, sub auspiciile noastre, de cercuri de șah pe lângă licee, la sate ca și la orașe. Vechile cercuri, dispărute, încep a renaște.

Am făcut și repetăm acest apel, pentru județele în care organizarea nu a început încă pentru ca jucătorii de șah, cași persoane care se interesează de problema educației tineretului, să ne ajute în opera noastră. F. R. S. va creia în fiecare județ, câte o unitate afiliată, constituită dintr'unul sau mai multe cercuri locale. Provizoriu, până la alegerea statuturii, legătura dintre șahiștii locali și F. R. S. urmează a se face prin intermediul delegatului corespondent, care va primi întregul nostru material-circulări, instrucții, adrese către asociațiile culturale și instituțiile publice locale etc.

Repetăm acest apel, și ne adresăm corpului didactic dela țară și orașe, corpului ofițeresc, studenților universitare, cași tuturor intelectualilor din țară — avocați, ingineri, medici, funcționari etc. — să considere colaborarea la acțiunea noastră, cu toată seriozitatea pe care o merită o acțiune constructivă și sănătoasă, închinată intereselor superioare ale românismului.

Nu vom să creiem „campioni” ci luptăm contra profesionalismului în șah. Urmărim ridicarea nivelului, dela ambianța de cafenea, la catedră. Așa cum s'a făcut și în alte state. Afirmăm aci primatul interesului de masă, în dauna celui individual.

În curând va apare „Buletinul Federației române de șah”, care va cuprinde, pe lângă statute și unele instrucțiuni, și un bogat material tehnic. Am deschis o anchetă printre cei mai mari jucători de șah ai lumii, asupra rolului educativ al șahului. Organizăm numeroase concursuri, și nu ne îndoim că, marile manifestări șahiște, în masele tineretului, vor interesa și vor atrage cu încetul, o pasionată atențiune asupra lor, spre a deveni cu timpul populare.

Sunt încă numeroase județe din care nu am primit suficiente adeziuni. Rugăm ca persoanele la care facem acest apel să se grupeze, sau să trimită chiar izolat, adresele lor la secretariatul de redacție, spre a le putea utiliza în acțiunea noastră de organizare, înainte de apariția Buletinului F. R. S.

Adresa pentru această corespondență: d. avocat Eraclie Gudju, secretarul general al F. R. S., București, Aleea Banca Națională 13.

Cristian Leu

Președ. Federației române de șah

Fondurile bisericesti dela banca „Victoria”

(Urmare din pagina I-a).

A. Cioban, dr. Pomp. Cioban, dr. G. Ciuhandu, Muscan, dr. Drincu, prof. Givulescu, Const. Lazar, prof. Tr. Mager, ing. St. Mateescu, cons. M. Rafiroiu, Seculin, dr. C. Ungureanu, protopop Vățianu și, spre surprindere, d-nii Rafiroiu și dr. Cornel Iancu.

S'au abținut dela votare deputatul dr. Iancu Adam și d. dr. Mircu.

Oferta băncii „Victoria” a fost deci declarată votată, rămânând ca în privința Fondului Preotesc, relativ la care preotimea se declarase hotărât contra, să decidă consiliul eparhial după ce va fi invitat preotimea să se mai pronunțe odată.

Filmul cultural la cinematografe

— Nemulțumirile patronilor de cinematografe —

Am scris la timp că ministerul instrucțiunii publice a dat o decizie, prin care obliga pe patronii tuturor cinematografelor din țară ca, în diminețile Duminicilor și sărbătorilor, să ruleze numai filme culturale.

Această măsură, care a fost aplicată începând de Duminică, a produs nemulțumire printre patronii de cinematografe.

Ce declară patronii de cinematografe din București

Patronii mai multor cinematografe din București, au declarat presei că, punerea în aplicare a deciziei nu se poate face cu urgența cu care s'a procedat.

Ei susțin:

„Cinematografele au fost înștiințate de-abia Sâmbătă seară, la ora 11, că a doua zi sunt obligate să ruleze filme culturale. Unde puteau fi găsite aceste filme într'un interval de câteva ore? Actualmente avem în țară un foarte mic număr de filme declarate culturale. Pentru realizarea măsurii ce s'a luat, trebuia în primul rând să se facă o recenzare a tuturor filmelor ce le avem și să fie declarate culturale cele ce intrunesc calitățile cerute. Singură această operațiune, de a revizui filmele vechi și de a găsi între ele atâtea câte ar satisface în cea mai mică măsură cerințele celor 700 cinematografe din

țară, ar necesita un timp de 6—7 luni.

Afară de aceasta, trebuia stabilită o politică de import a filmelor și numai după intrarea în țară a unui anumit stoc de asemenea de filme să se păsească la punerea în aplicare a măsurii. Și aici însă este chestiune de timp, căci noi nu introducem în țară decât 3 400 filme anual. Câte din acestea pot fi declarate culturale? Cel mult un sfert. Cu aproape 100 filme cari ar putea fi declarate culturale nu se poate însă ține programul de Duminică dimineața, al tuturor cinematografelor din țară. Este, deci vizibil și de aici, că măsura introducerii filmului cultural necesită un timp destul de îndelungat.

Față de această situațiune, trebuiau luate alte măsuri — spun patronii cinematografelor.

Dacă se intenționează rularea filmului cultural, nu trebuiau obligate toate cinematografele cu prezentarea unui asemenea program.

După cum s'a făcut și în alte țări, statul, pe cheltuiala, sa, putea să-și acumuleze o serie de filme culturale pe care să le prezinte în cinematografe speciale. Și aceasta nu este greu. În Capitală, de exemplu, avem sălile tuturor ateneelor populare, sala fundației Dalles și cele două săli din subsolul Ateneului Român, toate creia-

te cu scop cultural. De ce nu se recurge atunci la ele.

În felul acesta s'ar înlătura situațiunea grea în care sunt puse cinematografele și totdeodată s'ar soluționa și aspectul fiscal al acestei probleme.

Fiindcă există un aspect fiscal, ne spun cinematografiștii. Din cauza măsurii la care am fost supuși, cinematografele noastre au fost azi dimineața goale. Statul a pierdut cei 25% din încasările de dimineața și cari totdeauna, Duminică, se cifrează la peste un sfert de milion pentru toate cinematografele centrale, iar fondul de aviație, cei doi lei, cari se percepeau în plus la biletele celor 14 mii de spectatori.

Situația și mai grea a cinematografelor din provincie

În provincie însă problema este mai grea. Acolo sunt cinematografe cari nu rulează toate zilele săptămânii, așteptându-se Duminică, când pot să facă și ele unele încasări, pentru a face față cheltuielilor. Pot fi deci obligați tocmai în această zi să prezinte anumite filme? În felul acesta și-ar închide complet cinematografele și statul nu are deloc acest interes.

Cetiți și răspândiți

„ECOUL”